

Príloha č.1 : Prierezové témy

Povinnou súčasťou obsahu vzdelávania sú prierezové témy, ktoré sa spravidla prelínajú cez vzdelávacie oblasti. Prierezové témy je možné realizovať viacerými formami – ako integrovanú súčasť vzdelávacieho obsahu oblastí vzdelávania a vhodných vyučovacích predmetov ako samostatný učebný predmet v rámci rozširujúcich hodín (pri profilácii školy). Vhodná je forma projektu (v rozsahu počtu hodín, ktoré sú pridelené téme) alebo veľmi efektívna forma kurzu. Nevyhnutnou podmienkou účinnosti a neformálnej realizácie témy je používanie aktivizujúcich, interaktívnych učebných metód. Výber spôsobu a času realizácie prierezovej témy je v kompetencii každej školy.

Na úrovni vyššieho sekundárneho vzdelávania zavádza Štátny vzdelávací program prierezové témy:

- Globálna výchova
- Mediálna výchova
- Osobnostný a sociálny rozvoj
- Environmentálna výchova
- Ochrana života a zdravia
- Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

GLOBALNA VÝCHOVA

V súlade s cieľmi a princípmi Národnej stratégie pre globálne vzdelávanie je nutné uplatňovať globálne súvislosti a globálnu dimenziu v celom obsahu vzdelávania. Na hodinách klásť dôraz na uvedomenie si globálnej previazanosti udalostí, vývoj problémov na miestnej, regionálnej, národnej i medzinárodnej úrovni, a tým zvyšovať povedomie žiakov o globálnych témach, rozvíjať ich kritické uvedomenie si sociálnych, ekonomických a politických procesov vo svete.

Zakomponované: OBČIANSKA NÁUKA – II. a III. ročník

- III. ročník - TC č. 4 – Spoločenský pohyb v jednotlivých oblastiach spoločenského života (Zákony a zákonitosti spoločenského pohybu, sociálne vplyvy, zmeny, migrácie),
- II. ročník - TC č. 4 – Sociálne napätie v spoločnosti (kríza, vojenské konflikty, terorizmus...)
- III. ročník - TC č. 5 - Globálne témy v dnešnom svete (ekonomická kríza, globálny obchod, chudoba, HIV, terorizmus)

Zakomponované : DEJEPIS – II. ročník

- II. ročník- TC č. 10 - Globalizácia (globálne problémy Zeme)

K rozvoju globálnej výchovy prispieva aj projekt *Nehejtuj.sk*, ktorého aktivity zamerané na potieranie rasizmu, antisemitizmu, homofóbie, nacionalizmu, šovinizmu, extrémizmu, šikanovania a kyberšikanovania realizujeme so žiakmi v rámci OBN, DEJ a INF.

MEDIÁLNA VÝCHOVA

Cieľom mediálnej výchovy ako prierezovej témy je:

- umožniť žiakom, aby si osvojili stratégie kompetentného zaobchádzania s rôznymi druhmi médií a ich produktmi a súčasne rozvinúť u žiakov spôsobilosť - **mediálnu kompetenciu** t.j.

zmysluplne, kriticky a selektívne využívať médiá a ich produkty, čo znamená viesť žiakov k tomu, aby lepšie poznali a chápali pravidlá fungovania „mediálneho sveta“, zmysluplne sa v ňom orientovali a selektovane využívali médiá a ich produkty podľa toho, ako kvalitne plnia svoje funkcie, najmä výchovno-vzdelávaciu,

- vychovať žiakov ako občanov schopných vytvoriť si vlastný názor na základe prijímaných informácií,
- formovať schopnosť detí a mládeže kriticky posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesijný rast, ale tiež ich schopnosť uvedomovať si negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať.

Spôsob realizácie:

- a) v rámci vyučovania jednotlivých predmetov - občianska výchova, etická výchova, informatická výchova, slovenský jazyk, triednické hodiny,
- b) v rámci vyučovania INF, VYT venujeme pozornosť ochrane žiakov pri používaní internetu (zodpovedne.sk, ovce.sk),
- c) v rámci celoplošných aktivít školy –návšteva divadelných predstavení 2x ročne.

Výstupy:

Tvorba mediálnych produktov – školský časopis *Mladý technik*, vysielanie školského rádia *SPEasy*, fotografie, prezentácie, videá.

OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ

realizujeme v rámci prierezových tém rozvíjaním čitateľskej gramotnosti, finančnej gramotnosti a uplatňovaním práv detí a ľudských práv.

ČITATEĽSKÁ GRAMOTNOSŤ

Čitateľská gramotnosť (ČG) je jednou z existenčných gramotností a jednou zo základných kompetencií súčasného človeka. ČG sa definuje ako porozumenie a používanie písaných textov a uvažovanie o nich pri dosahovaní cieľov jedinca, rozvíjaní vlastných vedomostí a schopností pri podieľaní sa na živote spoločnosti. Pre čitateľskú gramotnosť sú dominantné dve charakteristiky:

- čítať neznamená len technicky pospájať písmená a artikulovať ich, ale aj prečítanému textu porozumieť a prečítané intelektuálne spracovať – tzv. čítanie s porozumením,
- písať neznamená len technicky pospájať písmená a znázorniť ich, ale aj koncipovať text.

Rozoznávame 5 procesov čitateľskej gramotnosti: získavanie informácií, utváranie širšieho porozumenia, rozvíjanie interpretácie, uvažovanie, skúmanie a kritické hodnotenie obsahu textu, uvažovanie a hodnotenie formy textu, jeho prvkov a jazyka, skúmanie a kritické hodnotenie jazyka textu.

Požiadavky na čitateľskú gramotnosť sú vyjadrené kľúčovými kompetenciami žiaka v Štátnom vzdelávacom programe (ŠVP, ISCED 3A). Od žiaka sa na optimálnej úrovni očakáva:

- vedieť výrazne čítať umelecký text,
- vedieť čítať vecný a umelecký text s porozumením,
- vedieť rozlíšiť a charakterizovať umelecký a vecný text po obsahovej i formálnej stránke,
- vedieť v texte analyzovať použité výrazové prostriedky z hľadiska zámeru autora,
- vedieť v texte rozlíšiť hlavné myšlienky od vedľajších,

- dokázať identifikovať kľúčové slová v texte,
- dokázať sformulovať hlavnú myšlienku textu,
- dokázať spracovať text vo forme konspektu, osnovy, mapy mysle,
- dokázať posúdiť informačné zdroje, na základe ktorých bol text vytvorený,
- dokázať zhodnotiť text na základe jazykovej kultúry,
- dokázať posúdiť subjektívnu využiteľnosť vecného textu,
- dokázať efektívne využiť zdroje informácií pri práci s vlastným i cudzím textom,
- vyjadriť vlastný emocionálny a estetický zážitok z prečítaného textu,
- ovládať základy kritického čítania, vnímať problémy nastolené textom,
- dokázať vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu.

Zakomponované: všetky ročníky SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

Čitateľská gramotnosť tvorí základ obsahového a výkonového štandardu v predmete SJL. Je zakomponovaná takmer do všetkých vyučovacích hodín, nakoľko sa na hodinách so žiakmi pracuje s textom – umeleckým alebo vecným. Využíva sa pri interpretácii literárnych diel a pri analýze ukážok slohovej časti jazyka vo všetkých ročníkoch.

ETV – I. roč. –I.TC: Ovláda základy komunikácie, vie čítať vecný text s porozumením, súvislý i nesúvislý.

OBN – I. roč. – I. TC: Dokáže identifikovať informácie uvedené v texte explicitne aj implicitne.

II. roč. - II. TC: Ovláda základy kritického čítania, vie vnímať problémy nastolené textom.

DEJ – I. roč. - VIII. TC: Dokáže spracovať text, vytvoriť z neho konspekt a osnovu.

II. roč. - I TC: Dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie problémov s využitím podnetov z prečítaného textu.

IX. TC: Dokáže identifikovať informácie uvedené v texte explicitne aj implicitne.

BOJ PROTI EXTRÉMIZMU A RADIKALIZMU – Dodatok č.1 MŠaV SR

OBN – II. roč.- II.TC: Pozná rôzne formy boja proti extrémizmu, rasizmu a iným formám intolerancie.

ETV – I.roč.- I.TC: Pozná rôzne formy extrémizmu a radikalizmu.

SJL – IV.roč.-IV.TC: Pozná formy prevencie proti rasizmu, xenofóbii, antisemitizmu a extrémizmu.

DEJ – 2.roč.- V.TC: Pozná formy smerujúce k efektívnej a cielenej prevencii prejavov rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu, extrémizmu a ostatných foriem intolerancie.

X.TC: Dokáže rozlíšiť rozdiel medzi extrémizmom a radikalizmom.

Vypracovala : PK spoločenskovedných predmetov dňa 31.8.2016

Anglický a Nemecký jazyk – čitateľská gramotnosť – študijné odbory

1.ročník

Tematický celok č.1 Žiak vie čítať vecný súvislý text s porozumením.

Tematický celok č.2 Žiak dokáže identifikovať informácie uvedené v texte implicitne.

Tematický celok č. 4 Žiak dokáže sformulovať hlavnú myšlienku textu.

Tematický celok č.5 Žiak je schopný interpretovať text a informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami.

Tematický celok č.7 Žiak vie rozlíšiť v texte hlavné myšlienky od vedľajších, podstatné informácie od nepodstatných.

2.ročník

Tematický celok č.2 Žiak dokáže identifikovať informácie uvedené v texte implicitne.

Tematický celok č. 4 Žiak dokáže spracovať text a vybrať z neho kľúčové slová.

Tematický celok č.6 Žiak dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu.

Tematický celok č.7 Žiak dokáže identifikovať kľúčové slová textu.

Tematický celok č. 9 Žiak dokáže spracovať text, vytvoriť z neho konspekt, osnovu, tézy.

3.ročník

Tematický celok č.1 Žiak dokáže identifikovať informácie uvedené v texte implicitne.

Tematický celok č.3 Žiak dokáže sformulovať hlavnú myšlienku textu.

Tematický celok č.5 Žiak dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu.

Tematický celok č.7 Žiak dokáže identifikovať kľúčové slová textu.

Tematický celok č. 10 Žiak dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu.

4.ročník

Tematický celok č.1 Žiak dokáže identifikovať informácie uvedené v texte implicitne.

Tematický celok č.2 Žiak vie čítať vecný súvislý text s porozumením.

Tematický celok č. 4 Žiak dokáže sformulovať hlavnú myšlienku textu.

Tematický celok č.5 Žiak je schopný interpretovať text a informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami.

Tematický celok č.7 Žiak vie rozlíšiť v texte hlavné myšlienky od vedľajších, podstatné informácie od nepodstatných.

Tematický celok č.10 Žiak vie spracovať text a vytvoriť z neho koncept a osnovu.

Konverzácia z anglického jazyka – čitateľská gramotnosť – študijné odbory

3.ročník

Tematický celok č. 1 až č.12 Žiak je schopný interpretovať text a informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. Žiak dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu. Žiak dokáže identifikovať kľúčové slová textu.

4. ročník

Tematický celok č. 1 až č.13 Žiak je schopný interpretovať text a informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami. Žiak dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu. Žiak dokáže identifikovať kľúčové slová textu.

Konverzácia v nemeckom jazyku – čitateľská gramotnosť – študijné odbory

3. ročník – 2. Tematický celok : Vie čítať vecný text s porozumením

7. Tematický celok : Dokáže sformulovať hlavnú myšlienku textu

11. Tematický celok : Dokáže identifikovať informácie uvedené v texte

4. ročník - 2. Tematický celok : Dokáže identifikovať kľúčové slová textu

7. Tematický celok : Dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu

17. 7. Tematický celok : Je schopný interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami

Čitateľská gramotnosť v prírodovedných predmetoch

Čítanie a porozumenie informatívneho a odborného textu je náročné, pretože obsahujú okrem slov aj čísla, písmena, symboly, grafy, vzťahy.

Čitateľská gramotnosť v jednotlivých ročníkoch a témach je zameraná na rozvoj a prehĺbenie:

- vnútornej potreby čítania
- dekodovanie textu
- posúdenie textu
- aplikácia textu.

V súvislom texte pochopiť axiómy, definície, vety v ich vzťahovom aj slovnom vyjadrení.

V nesúvislom texte vedieť čítať tabuľky, grafy a diagramy.

Pri práci s odborným textom naučiť žiakov algoritmus riešenia:

- preformulovanie úlohy
- výber informácií
- stanovenie plánu výpočtov
- samotný výpočet
- celkové posúdenie úlohy
- zovšeobecnenie riešenia.

Čítanie a čitateľská gramotnosť tvoria nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových kompetencií, predovšetkým kompetencie k učeniu sa a komunikačných kompetencií.

Námety do výkonových štandardov ŠkVP:

- vie čítať odborný súvislý i nesúvislý text s porozumením
- dokáže identifikovať kľúčové informácie textu
- dokáže dekodovať podstatnú informáciu v odbornom texte
- je schopný spracovať text a vytvoriť plán riešenia
- ovláda zásady kritického čítania, t.j. vie vnímať problémy nastolené v odbornom texte
- dokáže vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného textu
- dokáže identifikovať informácie uvedené v texte explicitne
- dokáže identifikovať informácie uvedené v texte implicitne
- je schopný interpretovať text a integrovať informácie z neho s predchádzajúcimi poznatkami a skúsenosťami
- dokáže vytvoriť algoritmus kognitívneho riešenia úlohy
- dokáže obhájiť samotný postup riešenia úlohy
- vie celkovo posúdiť úlohu

- dokáže zovšeobecniť riešenie úlohy

Čitateľská gramotnosť v odborných predmetoch

Požiadavky na čitateľskú gramotnosť sú vyjadrené kľúčovými kompetenciami žiaka v Štátnom vzdelávacom programe (ŠVP, ISCED 3A). Na základe týchto kľúčových kompetencií v rámci čitateľskej gramotnosti v odborných predmetoch sa predpokladá rozvíjanie týchto schopností:

- schopnosť vedieť výrazne čítať odborný text,
- schopnosť v odbornom texte rozlíšiť hlavné myšlienky od vedľajších, čítať odborný text s porozumením,
- schopnosť v odbornom texte identifikovať kľúčové slová,
- schopnosť v odbornom texte sformulovať hlavnú myšlienku,
- schopnosť v spracovať odborný text vo forme konspektu, osnovy, mapy mysle,
- schopnosť posúdiť informačné zdroje, na základe ktorých bol odborný text vytvorený,
- schopnosť vyjadriť svoj názor na riešenie reálnych problémov s využitím podnetov z prečítaného odborného textu,
- schopnosť vyhľadávať, porozumieť a využívať informácie v súvislých a nesúvislých textoch,
- schopnosť informácie z odborných textov použiť pre vlastné ciele a na ďalšie vzdelávanie,
- schopnosť nájsť informácie, ktoré sú v texte vyjadrené explicitne aj implicitne.

FINANČNÁ GRAMOTNOSŤ

V súlade s Národným štandardom finančnej gramotnosti (ďalej len NŠFG), ktorý vymedzuje šírku poznatkov, zručností a skúseností z oblasti finančného vzdelávania a manažmentu osobných financií, sme zaradili do školského vzdelávacieho programu témy osobných financií, ktoré budú môcť žiaci ďalej rozvíjať.

Absolvent strednej školy by mal byť schopný:

- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- naučiť sa rozoznávať riziká v riadení vlastných financií,
- rozvinúť potenciál získania vlastného príjmu a schopnosť sporiť,
- efektívne využívať finančné služby,
- plniť svoje finančné záväzky,
- zveľaďovať a chrániť svoj majetok,
- porozumieť a orientovať sa v zabezpečovaní základných ľudských a ekonomických potrieb jednotlivca a rodiny,
- vedieť a byť schopný hodnotiť úspešnosť vlastnej sebarealizácie,
- inšpirovať sa príkladmi úspešných osobností,
- poznať príklady úspešných jednotlivcov vo svojej plánovanej profesijnej ceste,
- poznať podmienky, vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- porozumieť základným pojmom v oblasti finančníctva a sveta peňazí,
- orientovať sa v oblasti finančných inštitúcií (NBS, komerčné banky, poisťovne a ostatné finančné inštitúcie),
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a byť schopný tieto práva uplatňovať.

Finančná gramotnosť

- Je to schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti v oblasti riadenia vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.
- Je základnou kompetenciou rozumieť finančným produktom a službám, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou nášho osobného a rodinného života.
- Je schopnosť neustáleho vývoja, ktorý umožňuje každému jednotlivcovi efektívne reagovať na nové osobné udalosti a neustále sa meniace ekonomické a finančné prostredie.

NŠFG popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť absolventov prostredníctvom osvojených kompetencií.

Témy NŠFG sú zoradené do 7 vybraných kategórií finančnej gramotnosti:

1. Človek vo sfére peňazí
2. Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí
3. Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca
4. Plánovanie a hospodárenie s peniazmi
5. Úver a dlh
6. Sporenie a investovanie
7. Riadenie rizika a poistenie

Zaradenie finančného vzdelávania do vzdelávacích štandardov

Finančná gramotnosť sa na našej škole implementuje do odborných aj všeobecno-vzdelávacích predmetov. Finančná gramotnosť sa rozvíja najmä v ekonomických odborných predmetoch teoretického vzdelávania aj praktickej prípravy.

Na rozvoji finančnej gramotnosti sa podieľajú najmä odborné predmety – ekonomika, aplikovaná ekonomika, ekonomika a podnikanie, základy ekonomiky, strojopis a hospodárska korešpondencia.

Obsahový štandard	Ročník	Predmet	Názov témy	Počet hodín
Pravidlá riadenia osobných financií	4.	EKO	Pravidlá riadenia osobných financií	3
Spotrebiteľská výchova	4.	EKO	Spotrebiteľská výchova	5
Výchova k podnikaniu	4.	EKO	Výchova k podnikaniu	5
Svet práce	4.	USP	Svet práce	9
	4.	USP	Pracovné právo	11

Pravidelné dlhoročné aktivity školy podporujúce finančnú gramotnosť a podnikateľské zručnosti:

- Naši študenti si každý rok zakladajú svoju cvičnú firmu a reprezentujú nás na Veľtrhu študentských spoločností,
- Každoročne sa zapájame do Finančnej olympiády.

ĽUDSKÉ PRÁVA, PRÁVA DIEŤAŤA

Ľudské práva vymedzujú postavenie človeka v spoločnosti, bez ich uplatňovania človek nemôže žiť ako plnohodnotná spoločenská bytosť. Nimi presadzuje svoje nároky na zmysluplný život, na jeho kvalitu, na spoločenstvo, obec a štát, kde žije, na svoj podiel pri rozhodovaní o obecných záležitostiach. Ľudské práva sú oprávnenia priznané jednotlivcovi, ktoré mu umožňujú plne využívať svoje schopnosti, inteligenciu, talent a znalosti na uspokojenie duchovných potrieb.

Zakomponované: OBČIANSKA NÁUKA - 2. ročník

- TC č. 2 - Ľudské práva a slobody (ľudské práva, 3 generácie ľudských práv, rešpektovanie a porušovanie ľudských práv, Deklarácia ľudských práv, Dohovor o právach dieťaťa)
- TC č. 3 - Humanitárna a rozvojová pomoc (ľudské právo a humanitárne právo, formy humanitárnej pomoci, humanitárne organizácie, akcie a projekty).

Zakomponované: DEJEPIS - 1.,2. ročník

- I. ročník - TC č. 2 . Starovek (Sparta a Atény, Rímska republika, občianske vojny),
- TC č. 5 - Novovek (reformácia, protireformácia, námorské objavy, vznik kolonializmu),
- TC č. 6 - Habsburská monarchia v novoveku (vpád Turkov, bitka pri Moháči a jej dôsledky),
- TC č.7 - Zrod modernej doby (Veľká francúzska revolúcia),
- II. Ročník - TC č.2 - Prvá svetová vojna a vznik Československa (rozpínavosť a konflikty veľmocí, vojna veľmocí, následky 1. svetovej vojny),
- TC č. 3 - Charakteristika Československej republiky (Mníchovská dohoda, Viedenská arbitráž),
- TC č. 4 - Na ceste k 2. svetovej vojne (komunizmus v Rusku, fašizmus v Taliansku, nacizmus v Nemecku),
- TC č. 5 - Druhá svetová vojna (útok na Poľsko, útok na ZSSR, holocaust, dôsledky vojny),
- TC č. 7 - Konflikt ideológií(studená vojna, dekolonizácia, konflikty na Blízkom Východe),
- TC č. 8 - Slovensko v totalitnom režime (porážka demokracie v Československu, sovietaizácia Československa, pokus o reformu systému v Československu),
- TC č. 9 - Vznik a rozvoj Slovenskej republiky(nežná revolúcia).

Zakomponované - ETICKÁ VÝCHOVA - 1.,2. ročník

- I. ročník - TC – Komunikácia (manipulácia, asertívne práva),
- TC Dôstojnosť ľudskej osoby (sebaúcta, rešpekt voči iným, akceptácia ľudí rozdielnych názorov),
- II. ročník – TC – Etika práce (profesijná etika).

ZDRAVÝ ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Predstavuje nutnosť rozvíjať osvetovú, vzdelávaciu a výchovnú činnosť s dôrazom na zdravú výživu, zdravé potraviny, je nutné venovať pozornosť prevencii užívania alkoholu, tabaku, drog, informovať žiakov o škodlivých a vedľajších účinkoch dopingových látok, zvýšenú pozornosť venovať prevencii pred rastúcou kriminalitou.

Zakomponované: OBČIANSKA NÁUKA - 1. ročník

- TC č. 1 – Človek ako jedinec (základy psychológie, duševná hygiena, duševné zdravie a stres),

- TC č. 2 - Človek a spoločnosť (medziľudské vzťahy, sociálne fenomény, voľný čas – aktivity mladých ľudí).

Zakomponované ETICKÁ VÝCHOVA - 1.,2. ročník

- I. ročník – TC – Dobré vzťahy v rodine (rodinné dedičstvo, zvyky, kultúra),
- II. ročník – TC – Etika sexuálneho života (zodpovednosť, sebaovládanie v sexuálnom živote, promiskuita, pohlavné choroby).

Ochranu života a zdravia zrealizujeme formou účelových cvičení v jednotlivých triedach v prvom a druhom ročníku na jeseň a jar, formou kurzu v treťom ročníku (osobitná forma) a na všetkých hodinách telesnej a športovej výchovy.

Ochrana života a zdravia spája spôsobilosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách, pri pobyte v prírode – vždy pri vzniku nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie. Učivo má humánno – charitatívne zameranie s rozvíjaním vlastností orientujúcich sa na prácu v prospech iných ľudí. Jeho cieľom je pripraviť každého jedinca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Učivo sa preberá v samostatných tematických celkoch s týmto obsahom :

- riešenie mimoriadnych udalostí, civilná obrana, zdravotná príprava,
- zdravotná príprava, pohyb a pobyt v prírode,
- pohyb a pobyt v prírode,
- záujmové technické činnosti a športy.

Telesná a športová výchova :

- **zdravý životný štýl** – 1. ročník – zdravý životný štýl, psychohygienu , stres, zdravotne orientované cvičenie – 2. ročník – všestranne rozvíjajúce cvičenia, stravovací režim – 3. ročník – pohybový režim, pohybový program, kalokagatia – 4. ročník – zdravotne orientovaná pohybová aktivita, olympizmus,
- **telesná zdatnosť a pohybová výkonnosť** – 1.,2.,3.,4., ročník – pripraviť každého jedinca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza, formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách.

Aktivity školy podporujúce zdravý životný štýl:

- Svojimi aktivitami sa opakovane zapájame do kampane *Červené stužky* a do projektu *Zdravie a bezpečnosť na školách* svojím projektom *Ži zdravo, študuj hravo*.
- V škole pracuje viacero krúžkov zameraných na pohybové aktivity.

ENVIROMENTÁLNA VÝCHOVA

Prierezová téma environmentálna výchova vedie jednotlivca k pochopeniu komplexnosti a zložitosti vzťahov človeka a životného prostredia.

Cieľom tejto prierezovej témy je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, aby chápal vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu. Učíme žiakov vnímať život ako najvyššiu hodnotu, posilňujeme u nich zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu, za konanie spoločnosti a každého jednotlivca.

Prínos environmentálnej výchovy k rozvoju osobnosti žiaka

V oblasti vedomostí, zručností a schopností:

- schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím na základe poznania zákonov, ktorými sa riadi život na Zemi,
- poznať a chápať súvislosti medzi vývojom ľudskej populácie a vzťahom k prostrediu v rôznych oblastiach sveta,
- schopnosť pochopiť súvislosti medzi lokálnymi a globálnymi problémami a vlastnú zodpovednosť vo vzťahu k prostrediu,
- poskytovať vedomosti, zručnosti a návyky, ktoré sú nevyhnutné pre každodenné konanie a postoje človeka k životnému prostrediu,
- rozvíjať spoluprácu pri ochrane a tvorbe životného prostredia na miestnej, regionálnej a medzinárodnej úrovni;
- pochopiť sociálne a kultúrne vplyvy, ktoré determinujú ľudské hodnoty a správanie, vedomie individuálnej zodpovednosti za vzťah človeka k prostrediu ako spotrebiteľa a výrobcu,
- vedieť hodnotiť objektivitu a závažnosť informácií o stave životného prostredia a komunikovať o nich, racionálne ich obhajovať a zdôvodňovať svoje názory a stanoviská,
- schopnosť využívať informačné a komunikačné technológie a prostriedky pri získavaní a spracúvaní informácií ako aj pri prezentácii vlastnej práce.

V oblasti postojov a hodnôt:

- vnímať život ako najvyššiu hodnotu,
- pochopiť význam udržateľného rozvoja ako pozitívnej perspektívy ďalšieho vývoja ľudskej spoločnosti,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k živým organizmom a ich prostrediu,
- podporovať aktívny prístup k tvorbe a ochrane životného prostredia prostredníctvom praktickej výučby,
- posilňovať pocit zodpovednosti vo vzťahu k zdravému životnému štýlu a k vnímaniu estetických hodnôt prostredia,
- schopnosť vnímať a citlivo pristupovať k prírode a k prírodnému a kultúrnemu dedičstvu,
- prehľbovať, rozvíjať a upevňovať hodnotový systém v prospech konania priaznivého k životnému prostrediu,
- rozvíjať schopnosť kooperovať v skupine, deliť si úlohy, niesť zodpovednosť.

Tematické okruhy

1. Ochrana prírody a krajiny

Les (význam lesa, funkcia lesného ekosystému, les v našom prostredí, vzájomné vzťahy v ekosystéme lesa, negatívne dôsledky odlesňovania na životné prostredie), pole (význam, zmeny krajiny vplyvom činnosti človeka, spôsoby hospodárenia na poli, okolie polí), vodné zdroje (ľudské aktivity spojené s vodným hospodárstvom, hospodárenie s vodou), more (druhovú rozmanitosť, význam pre biosféru, morské riasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého), tropický dažďový prales (druhovú rozmanitosť, miznutie tropických dažďových pralesov a ich následky na ekologickú rovnováhu Zeme); ľudské sídlo – mesto – dedina (umelý ekosystém, jeho funkcia a vzťah k okoliu, aplikácia na miestne podmienky, urbanizácia - vplyv na prírodu a krajinu), kultúrna krajina (pochopenie dôsledkov rozhodnutí a činnosti ľudí v minulosti na súčasný stav životného prostredia).

2. Zložky životného prostredia

Voda (význam vody, kolobeh vody, ochrana jej čistoty, ohrozovanie vôd, pitná voda u nás a vo svete, čistenie odpadových vôd, spôsoby riešenia), ovzdušie (význam pre život na Zemi, klimatické zmeny, zdroje znečistenia, čistota ovzdušia), pôda (význam pôdy pre život na Zemi, ochrana pôdy, dôsledky erózie, znečisťovanie pôdy – odpadové skládky, priemysel, poľnohospodárstvo), zachovanie biodiverzity (význam druhej rozmanitosti pre zachovanie biologickej rovnováhy na Zemi a jej ochrana).

3. Prírodné zdroje, ich využívanie, ochrana

Význam prírodných zdrojov pre človeka, obnoviteľné prírodné zdroje, neobnoviteľné prírodné zdroje, racionálne využívanie prírodných zdrojov vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, využívanie alternatívnych zdrojov energie.

4. Ľudské aktivity a problémy životného prostredia

Poľnohospodárstvo a životné prostredie, doprava a životné prostredie (význam, vývoj, energetické zdroje dopravy a ich vplyv na prostredie, druhy dopravy a ekologická záťaž, doprava a globalizácia), priemysel a životné prostredie (priemyselná revolúcia a demografický vývoj, vplyv priemyslu na prostredie, spracovávané materiály a ich pôsobenie na životné prostredie, vplyv právnych a ekonomických nástrojov na vzťah priemyslu k ochrane životného prostredia, priemysel a udržateľný rozvoj spoločnosti), odpady a spôsoby hospodárenia s odpadmi (odpady a príroda, princípy a spôsoby hospodárenia s odpadmi, druhy odpadu, likvidácia, triedenie, recyklovanie odpadu), ochrana prírody a kultúrnych pamiatok (význam ochrany prírody a kultúrnych pamiatok, ochrana mestských pamiatok zaradených do zoznamu Svetového dedičstva, právne riešenie u nás, v EÚ a vo svete), zmeny v krajine (dôsledky urbanizácie – narušovanie prírodných ekosystémov, záber poľnohospodárskej pôdy, územné plánovanie z hľadiska ochrany životného prostredia), dlhodobé programy zamerané na zvyšovanie ekologického vedomia ľudí (Agenda 21, Deň Zeme, Deň životného prostredia OSN...).

5. Vzťah človeka k prostrediu

Naše mesto, obec (prírodné zdroje, ich pôvod, spôsoby využívania a riešenia odpadového hospodárstva, príroda a kultúra nášho okolia a jej ochrana), náš životný štýl (spotreba vecí, energie, odpady, vplyv na prostredie), lokálne a globálne ekologické problémy (príklad problému, jeho príčina, dôsledok, súvislosť, možnosti a spôsoby riešenia, vlastný názor, jeho zdôvodnenie a prezentácia), prostredie a zdravie (kvalita života, rozmanitosť vplyvov prostredia na zdravie, možnosti a spôsoby ochrany zdravia, environmentálne zdravie), nerovnomernosť života na Zemi (rozdielne podmienky prostredia a rozdielny spoločenský vývoj na Zemi, príčiny a dôsledky globálnych ekologických problémov a princípy udržateľnosti rozvoja).

Pravidelné dlhoročné aktivity školy podporujúce environmentálnu výchovu

- Deň Zeme – 22. apríl – aktivita zameraná na ochranu životného prostredia, tradične tematicky zameraná *Vyčisti si svoje okolie*, organizované praktické aktivity v teréne zamerané na zber odpadkov v areáli školy,
- Recyklácia – celoročná aktivita školy zameraná na recyklovanie odpadového materiálu, využívanie odpadového materiálu,
- Každoročné organizovanie zberu papiera,
- Čo dýchame – podpora pestovania izbových kvetov v triedach a ich význam pre život človeka,
- Liečivé rastliny – osвета v zbere a pestovaní liečivých rastlín, ich význam pre človeka, Podporovať výhody prírodných liečiv pred umelými preparátmi.

Spôsob realizácie prierezovej témy:

Celoškolské a priebežné školenia bezpečnosti pri práci v škole na OVY, na školských akciách a besedy na ÚSP na tému Bezpečnosť pri práci.

Žiaci školy sa zapájajú do environmentálnych aktivít prebiehajúcich na škole, ako je zber papiera, vrchnáčikov z plastových fliaš, zber použitých bateriek. V rámci obsahu učiva Ochrana života a zdravia žiaci každého ročníka absolvujú 1 krát ročne účelové cvičenie.

- účelové cvičenia TSV,
- ETV TC Počatie života – beseda ,
- FYZ TC Energie okolo nás – šetrenie zdrojmi, vplyv na životné prostredie,
- MAT TC Vzťahy funkcie a diagramy riešenie slovných úloh z matematiky s environmentálnou tematikou,
- INF TC Textový editor Word – tvorba plagátov s environmentálnou problematikou,
- TSV TC Zdravie a zdravý životný štýl – rozhovor so žiakmi,
- EKN TC Životný cyklus výroby – nadobudnutie a likvidácia, recyklácia, Ekonomická stránka činnosti podniku,

- STT TC Korózia, Technické materiály (kovy a nekovy) - ekonomická práca so surovinami, Spracovanie plastov – ochrana životného prostredia,
- Témy ročníkových projektov s ENV tematikou,
- VYU TC Jadrové, tepelné elektrárne, Elektrické chladenia, Elektrické pohony, vykurovanie - zdroje energie. Nekonvenčné zdroje elektrickej energie,
- školské výlety na konci roka zamerané na pobyt a pohyb v prírode a objavovania rozmanitosti a krás prírody,
- multimediálne spracovanie environmentálnej témy – vytvorenie prezentácie,
- výroba záložiek do kníh Liečivý účinok čajov – INF,
- vyučovanie v prírode – v areáli školy ,
- využívanie edukačných serverov s tematikou ENV.

TVORBA PROJEKTU A PREZENTAČNÉ ZRUČNOSTI

Prierezová téma rozvíja u žiakov kompetencie tak, aby vedeli komunikovať, argumentovať, používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, poznať sám seba a svoje schopnosti, spolupracovať v skupine, prezentovať sám seba, ale aj prácu v skupine.

Hlavným cieľom je, aby žiaci prostredníctvom vlastnej organizácie práce naučili sa riadiť seba, tím, vypracovať si harmonogram svojich prác, získavať potrebné informácie, spracovať ich, vedeli si hľadať aj problémy, ktoré treba riešiť, správne ich pomenovať, utvoriť hypotézu, overiť ju a pod.

Naučia sa prezentovať svoju prácu písomne aj verbálne s použitím informačných a komunikačných technológií a ďalšie spôsobilosti, napríklad dokážu:

- vhodným spôsobom zareagovať v rôznych kontextových situáciách, nadviazať kontakt,
- zostaviť základné písomnosti osobnej agendy, poznajú ich funkciu, formálnu úpravu a vedia ju aplikovať,
- vytvoriť základné písomnosti osobnej agendy v elektronickej podobe,
- pri tvorbe osobnej agendy využiť nástroje IKT,
- identifikovať a popísať problém, podstatu javu,
- navrhnuť postup riešenia problému a spracovať algoritmus,
- získať rôzne typy informácií, zhromažďovať, triediť a selektovať ich,
- na základe získaných informácií formulovať jednoduché uzávery,
- na základe stanovených kritérií posúdiť rôzne riešenia a ich kvalitu,
- kultivovane prezentovať svoje produkty, názory,
- prijať kompromis alebo stanovisko inej strany,
- poznať základy jednoduchej argumentácie a vedieť ich použiť na obhájenie vlastného postoja,
- využívať rôzne typy prezentácií,
- aplikovať vhodnú formálnu štruktúru na prezentáciu výsledkov svojho výskumu,
- proaktívne riadiť (zahŕňa zručnosti, ako je plánovanie, organizovanie, riadenie, vedenie a poverovanie), prezentáciou predstaviť výsledky svojej práce širšej verejnosti,
- chápať a rešpektovať hodnoty duševného vlastníctva.

Spôsob realizácie prierezovej témy:

- všetci vyučujúci využívajú projektové vyučovanie, tvorbu, realizáciu a prezentáciu projektov na jednotlivých predmetoch,
- v technickom lýceu sa prierezová téma realizuje aj formou samostatného predmetu – Ročníkový projekt,
- projekt : internetové rádio *SPEasy*,
- projekt : školský časopis *Mladý technik*,
- každoročne študenti vytvárajú reklamné materiály na reklamu našej školy a prezentujú naše odbory v rámci *Dňa otvorených dverí*,

- študentská rada každoročne organizuje Imatrikuláciu, tvorí si prezentácie a prezentuje pre prvákov život v našej škole.

Doplnenie prierezových tém podľa POP v šk. roku 2018/19

Študijné odbory

Multikultúrna výchova

- ETV- 1.roč., TC č. 2 - Dobré vzťahy v rodine /rodinné dedičstvo, zvyky, kultúra, poznanie rodín iných kultúr/
- OBN - 1. roč., TC č. 2 - Človek a spoločnosť /sociálne fenomény, kultúra a kult. identita/
- OBN - 2. roč., TC č. 5 - Humanitárna a rozvojová pomoc
- SJL - 2. roč., TC č. 7 - Masmediálna komunikácia /publicistický štýl/
- ANJ – 1.ročník TC č. 5 – Bikultúrna rodina, 1. Ročník TCč.6. – Multikultúrne Londýn, imigranti a ľudia s rozličných kultúr
- ANJ – 2. ročník TC č. 4 – Ľudia z rôznych kultúr
- KAJ – 4.ročník TC č. 11 – Multikultúrna spoločnosť
- KAJ – 4.ročník TC č. 13 – Multikultúrna spoločnosť, Kozmopolitné mestá
- KAJ - 4.ročník TC č. 25 – Veľká Británia a USA
- NEJ – 4.roč., TC č.3 – Rodina /ochrana ľudských práv, hodnota človeka ako ľudského jedinca/ TC č.3 – Zdravie /práva osôb so zdravotným postihnutím/
- KNJ – 4.roč. TC č.1 – Multikultúrna spoločnosť /výchova v duchu humanizmu, predchádzanie formám diskriminácie, xenofóbie,antisemitizmu, intolerancie, extrémizmu a rasizmu v oblasti problematiky migrácie/
-

Práva osôb so zdravotným postihnutím

- ETV - 1. roč., TC č. 3 - Dôstojnosť ľudskej osoby / rešpektovanie odlišností, sebaúcta, sebaovládanie, pôvod dôstojnosti ľudskej osoby, dobré vzťahy v rodine, pomoc a participácia/
- ETV - 2. roč., TC č. 1 - Pomoc, spolupráca
- SJL - 2. roč., TC - Realizmus /analýza diel handicapovaných postáv v slovenskej literatúre /Maco Mlieč, Ondráš Machuľa.../
- TSV – všetky ročníky – uplatňovanie tolerancie voči čiastočne oslobodeným a úplne oslobodeným žiakom / telovýchovné aktivity sa vykonávajú v rámci svojho handicapu/
- KAJ - 3.ročník, TC č. 11 – Ľudia so zdravotným hendikepom
- KAJ - 3. ročník, TC č. 23 – Medziľudské vzťahy
- NEJ – 4.roč., TC č.3 – Zdravie /práva osôb so zdravotným postihnutím/
- NEJ – 4.roč., TC č.3 –Rodina /rešpektovať práva dieťaťa, rozvíjanie emocionálnej inteligencie/ TC č.5 – Mládež a spoločnosť /uplatňovať zákaz všetkých foriem diskriminácie a segregácie/

Rovnosť muža a ženy

- ETV - 1. roč., TC č. 2 - Dobré vzťahy v rodine /rodinné pravidlá, rodina, napätie a konflikty, emocionálna a výchovná stránka rodiny/
- ETV - 2. roč., TC č. 1- Prosociálne správanie /prosociálne správanie v rodine, nezištnosť v medziľudských vzťahoch/
- ANJ – 1. ročník, TC č.8 – Príkazy a zákazy a odporúčenia, Rovnosť pohlaví v rodine
- ANJ – 4.ročník, TC č. 1 – Rodinné vzťahy
- KAJ – 3. ročník, TC č. 21 - Povolania – rovnosť príležitostí pre muža a ženu
- KAJ – 3.ročník, TC č. 27 – Bontón
- NEJ – 4.roč., TC č.3 - Rodina /emocionálna a výchovná stránka rodiny,napätie a konflikty v rodine/ TC č. 9 – Človek a spoločnosť /správanie sa v rodine a v spoločnosti,nezištnosť v medziľudských vzťahoch/

Enviromentálna výchova

- ETV - 1. roč., TC č. 2 - Dobré vzťahy v rodine /ekonomická funkcia rodiny, hospodárnosť/
- ETV - 2. roč., TC č. 2 - etika práce /zodpovednosť, šetrnosť, VH – návšteva spoločenského podujatia – výstava STROM/
- DEJ - 2. roč., TC č. 10 - Globalizácia / globálne problémy zeme/
- OBN - 1. roč., TC č. 2 - Človek a spoločnosť / využívanie voľného času mladých ľudí/
- OBN - 3. roč., TC č. 5 - Globálne témy v dnešnom svete
- SJL - 1. roč., TC č. 10 - Pracovná komunikácia / diskusný príspevok/
- SJL – 3. roč. , TC č. 4 - Slov. medzivojnová próza - naturizmus /analýza diel/
- TSV - 1. roč., 2. roč., - Cvičenie OŽaZ
- TSV - 3. roč., - kurz OŽaZ
- TSV - 1. roč., - lyžiarsky kurz
- TSV- 2. roč., - plavecký kurz
- ANJ – 2. ročník, TC č.8 – Klimatické zmeny
- KAJ – 4.ročník, TC č.20 – Ekologické problémy
- KAJ – 3. ročník, TC č. 25 – Človek a príroda
- NEJ – 4.roč., TC č.3 - Rodina /ekonomická funkcia rodiny, hospodárnosť, uvedomelá spotreba zdrojov/
- TC č. 5 – Človek a príroda /zamerania na oblasť separácie, recyklácie a likvidácie odpadov, vytvárania správnych postojov k životnému prostrediu, prevenciou pred znečisťovaním a poškodzovaním život. prostredia/
- TC č.7 – Mládež a spoločnosť /prevencia pred poškodzovaním životného prostredia, uvedomenie si globálnej previazanosti udalostí/
- KNJ – 4. roč., TC č.7 - Životné prostredie /rozvíjanie enviromentálnej výchovy zameranej k vedeniu uvedomelej spotreby zdrojov/
- FYZ – 1. roč. NŠ, TC č.2 – Premeny rôznych druhov energie /zamerat' sa na ochranu a udržateľnosti životného prostredia, zásady úspor obnoviteľných zdrojov/

Mediálna výchova

KNJ – 4.roč., TC č.10 – Médiá /zvýšená pozornosť kritického myslenia,rozlišovanie nenávisných prejavov na sociálnych sieťach/

Zdravý životný štýl

NEJ – 4. roč., TC č.3 – Zdravie /zvýšená pozornosť prevencii užívania alkoholu, tabaku a odvykaniu od nich/

Finančná gramotnosť

NEJ – 4.roč., TC č.3 – Nákupy a služby /zvýšená pozornosť na ochranu spotrebiteľa/

KNJ – 4. Roč., TC 11 - Reklamy